

« zurück blättern vor »

SZMERGIEL subst. m., ab 1764; auch *smergiel*, *smirgiel*, *szmirgiel*;
‘hartes Gestein, das in Gestalt feiner Körner als Schleifmaterial verwendet
wird’ – ‘drobnoziarnista, twarda skała używana w postaci luźnych ziaren
jako materiał ścierny’: 1781–1782 Kluk Kop.2 219, L *[[Szmergiel]] – kamień
szklarcki, śnicerski, złotniczy; między kruszcami najtwardszy; sftuczony
używa się do polerowania klejnotów etc.* o 1801–1805 N.Pam.22 67, L
Żelazo kwarcowe, dawniey było znane pod imieniem szmerglu. o vor 1915 SW
*Na płycie żelaznej, zwilżonej wodą i posypanej szmirgłem, szlifować jedną
stronę odłamu.* o (†1943) 1948 Pleś.Chem. 273, DOR *Skała korundowa,
zawierająca prócz tego tlenek żelaza, zwany magnetytem, nazywa się
szmirgłem.* o 1948 Kasper.Mechan. 101, DOR *Naturalne ścierniwa: kwarc,
korund i szmergiel, są stosowane obecnie w znacznie mniejszym stopniu niż
syntetyczny korund, węgiel krzemu itd.* o 1952 Braun Lewanty 452, DOR
*Gwiazdy buzowały na czarnym niebie, jak odpolerowane szmergłem i mróz
chwycił na nowo.* – TR, L, SWIL (min.), SW (min.), DOR (petr. techn.). o
Var: *smergiel* subst. m. – SW (m. u. min.); *smirgiel* subst. m. – SW (min.);
szmergiel subst. m., 1781–1782 Kluk Kop.2 219, L – TR, L, SWIL (min.),
SW (min.), DOR (petr. techn.); *szmirgiel* subst. m., vor 1915 SW o (†1943)
1948 Pleś.Chem. 273, DOR – SWIL (min.), SW (min.), DOR. o **Etym:** nhd.
Schmergel, *Schmirgel* subst. m., ‘eisenhaltige Steinart, die im Ganzen oder
gепulvert zum Schleifen von Metall, Stein oder Glas verwendet wird’, GRI.
o **Hom:** †*szmermel*. o **Der:** *szmerglować* v. imp., [hapax] 1841 Łab., SW,
zuerst geb. SW; *szmirglowy* adj., vor 1915 SW, zuerst geb. SWIL;
szmerglowy adj., vor 1915 SW o 1941 Tusz.Egz. 16, DOR, zuerst geb. SW.

« zurück blättern vor »